

İLK KÜRESEL ÖRGÜT G-20 OLUŞUMU ISKALANIRSA

Zafer Ali Yavan

1990'lı yıllarda, Güneydoğu Asya başta olmak üzere, G7 dışında kalan önemli sayıdaki ülkede tecrübe edilen iktisadi gelişmeler dünya ekonomisini belirgin şekilde etkiler niteliğe kavuştu. Birkaç yıl arayla Asya'da, Rusya'da ve Güney Amerika'da sistemik niteliğe sahip mali sektör krizleri yaşandı ve dünyanın ekonomik istikrarı ve refahı G-7 dışındaki gelişmelerden ilk defa bu denli fazla etkilendi.

Hiç şüphesiz, aynı dönemde, Sovyet Birliği yeniden yapılanmaya çalıştı, Rusya enerji üretimi ve dağıtımında önemli bir oyuncu haline geldi; bilişim alanında gözlemlenen süratli derinleşme, kültürel etkileşimi artırmanın ötesinde, firmaları ve bireyleri artık küresel bir ekonomik oyuncu yapısına taşıdı.

1999 yılında, G-7 yapısı, bu gelişmeleri dikkate alarak genişleme gereği hissetti ve dünya üretiminin ve nüfusunun nitelikli çoğunluğunu kapsayan G-20 yapısı oluşturuldu. Ancak liderler düzeyinde toplanan ve tüm politika başlıklarını ele alan G-7 modelinden farklı olarak G-20, Maliye Bakanları ve Merkez Bankaları düzeyinde toplanmaya başladı. Temel olarak finansal istikrarın tesisinde koordinasyonun sağlanmasının amaçlandığı G-20 yapısının herhangi bir bağlayıcılığı yoktu.

2008 yılı krizi ise G-20 oluşumunun asıl önemli olan ikinci aşamasını oluşturdu ve dünya tarihi için kritik bir dönemece ulaşıldı.

G-20'nin 1999 yılındaki yapısı aslında G-7 yapısının basit bir genişlemesi gibi kurgulanmışken 2008 sonu itibarıyla G-20 yapısı ve anlayışı, belki de ilk defa "soğuk savaş" dönemi kurumlarının kifayetsizliğinin en belirgin teyidi anlamına geliyordu.

G20 oluşumuna salt kriz bağlantılı bir iktisadi genişleme süreci olarak bakmak veya G-7'nin bir doğal uzantısı olarak görmek (bir dizi gelişmenin küresel planda) son dönemlerde yarattığı yönetim boşluğunu görmezden gelmek anlamına gelecektir.

Soğuk Savaş dönemi kurumlarının bir uzantısı niteliğindeki G-7 yapısı; bireysel gelir düzeyi ve siyasi ve ekonomik model tercihi bakımından homojen sayılabilecek bir yapıydı ve "Soğuk Savaş" döneminin kurumları olan Bretton-Woods örgütleriyle tutarlı bir birliktelikti. Bu süreci, dönemin zenginler klübü olarak anılan ve G-3 ve G-7'nin ekonomi politikaları için sekreteryaya görevi gördüğü eleştirisi yapılan OECD (İktisadi İşbirliği ve Kalkınma Örgütü) ile de pekiştirmek mümkün.

2008 krizi sonrasında, G-20 senede iki defa devlet ve hükümet başkanları düzeyinde toplanmaya başlamıştır. 2008 yılında Vaşington'da başlayan zirve modeli bu sene Haziran'da Toronto'da gerçekleştirilmiştir, bu yılın son zirvesi ise Kasım ayında Seul'de

gerçekleştirilecektir.

Dolayısıyla G20 oluşumuna salt kriz bağlantılı bir iktisadi genişleme süreci olarak bakmak veya G-7'nin bir doğal uzantısı olarak görmek ciddi bir yanılga olacaktır.

G-20 ÜLKELERİ

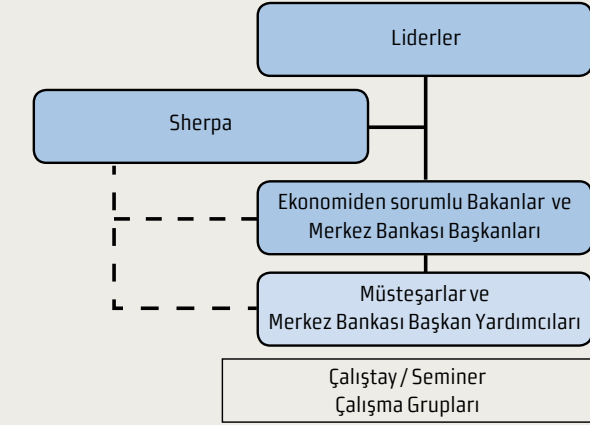
ASYA	AVRUPA	AMERİKA	ORTA DOĞU - AFRİKA
Avusturalya	Almanya	A.B.D.	Suudi Arabistan
Çin	Birleşik Krallık	Arjantin	Güney Afrika Cumhuriyeti
Endonezya	Fransa	Brezilya	
Güney Kore	İtalya	Kanada	
Hindistan	Rusya	Meksika	
Japonya	Türkiye		
	Avrupa Birliği		

G-20'NİN YAPISI

KRİZ ÖNCESİ

KRİZ SONRASI

Böyle bir yaklaşım,

- İktisadi etkileşimin geleneksel ulus devlet olgusunu zorlamasının,
 - Artık işlevi tartışılır hale gelmiş Birleşmiş Milletlerin (BM) temel organlarının,
 - Krizle ve yoksullukla mücadelede karar mekanizmaları yetersiz IMF ve Dünya Bankası'nın,
 - Ortadoğu merkezli artan güvenlik problemlerinin,
 - AB yönetim problemlerinin ve Avro krizinin,
 - Küresel finansal regülatör eksikliğinin,
 - On yıllarca sonuçsuz süren Dünya Ticaret Örgütü müzakerelerinin,
 - Belirginleşen enerji arz güvenliği probleminin ve elbette Küresel ısınma konusundaki ortak tavır tıkanıklığının,
- son dönemlerde yarattığı yönetim boşluğunu görmezden gelmek anlamına gelecektir.

Elbette, G-20 oluşumunu kaçınılmaz kılan ve Batı'dan Doğu'ya doğal olarak hareketlenen üretim sarkacını bu sürecin merkezine oturtmak gerekiyor. Ancak gelinen aşamada, bu sarkaç salınımı, G-20'nin ileri kurumsallaşması suretiyle dengeli bir küreselleşme modelinin oluşmasını sağlayabilir.

G20 girişimi, bugünkü sınırlı kurumsallaşmasına rağmen, içsel bir dinamikle hareket eden küreselleşme sürecinin yegâne "yönetilen" halkasını oluşturmaktadır. İlk defa, dünya coğrafyasını bu denli kapsayıcı, bireysel gelir ortalaması olarak neredeyse tüm ölçeği içinde barındıran bir küresel örgütlenme modeli ortaya çıkmıştır. G-20 Zirveleri, bir yandan küresel krizin samimiyetle algılanmasını sağlamış diğer yandan krizle mücadelede para, maliye ve ticaret politikalarında

koordinasyonunun, refah kaybını nasıl sınırlayabileceğinin en önemli kanıtını oluşturmuştur.

İyimser senaryo bu yapının, "sürdürülebilir kalkınma" anlayışının gerektirdiği temel olgularda, oybirliği ile karar alabilecek güvene dayalı bir müzakere modeli geliştirmesidir. Kesin olan bir şey var ki, Dünya, 21. YY da, 19 YY'nın nüfus, katma değer, coğrafi büyüklük gibi "sürdürülebilirlik" açısından artık çok az şey ifade eden parametrelere indirgenmiş ve karar süreçlerini tıkayan mekanizmalarından tamamen sıyrılmak durumundadır.

İyimser senaryo bu yapının oybirliği ile karar alabilecek güvene dayalı bir müzakere modeli geliştirmesidir. G-20 oluşumunun başarısızlığa uğraması, ciddi bir geri gidiş, içe kapanma, refah kaybı ve güvenlik unsurların öncelik kazandığı bir yapılanmayı öngörmektedir.

G-20 oluşumunun başarısızlığa uğraması, ciddi bir geri gidiş, içe kapanma, refah kaybı ve güvenlik unsurların öncelik kazandığı bir yapılanmayı öngörmektedir. Türkiye, gerek batı-doğu üretim kaymasında kilit rol oynayabilme potansiyeli, gerekse tarihi itibarıyla, bu salınımın her iki ucunu tecrübe etmiş bir ülke olarak, G-20 oluşumunun gelişmesine katkı sağlayabilecek potansiyele sahip bir G-20 üyesidir.